

Õiguskantsler

Teie 24.11.2015 nr

Meie 18.12.2015 nr 6-4/151553/1505680

Esmakordselt kooli mineva lapse toetuse saamise tingimused

Lugupeetud avaldaja

Palusite oma pöördumises õiguskantsleri seisukohta Tallinnas kehtestatud esmakordselt kooli mineva lapse toetuse saamise tingimuse kooskõla kohta üldise võrdsuspõhiõigusega. Nimelt peab toetuse saamiseks olema vähemalt üks lapse vanematest elanud Tallinnas vähemalt aasta vahetult enne lapse kooliminekut. Kui lapse vanem(ad) on olnud Tallinna elanikuks lühemat aega, siis toetust ei saa.

Leian, et selline reegel ei ole põhiseadusvastane.

Esmakordselt kooli mineva lapse toetus on sätestatud Tallinna Linnavolikogu 29.11.2012 määruse nr 27 „[Sotsiaaltoetuste maksmise tingimused ja kord](#)“ §-s 15 ning vähemalt ühe aasta pikkune Tallinnas elamise nõu tuleneb selle paragrahvi lg 1 p-st 1.¹

Esmakordselt kooli mineva lapse toetus on oma olemuselt linna makstav nõ vabatahtlik toetus. See tähendab, et ükski seadus ei pane linnale kohustust sellist toetust maksta. Kohalik omavalitsus peab oma õigusloomes arvestama võrdse kohtlemise nõuet ka vabatahtlike toetuste maksmisel.² Kohalik omavalitsus on aga selliste toetuste tingimuste seadmisel vabam, kui need ei ole mõeldud puudust kannatavatele isikutele ning inimesel pole subjektiivset õigust neile toetustele.³

Määruse § 1 lg 2 järgi maksab Tallinn universaaltoetusi, st sissetulekust sõltumatuid toetusi, linnaelanikuks olemise väärtustamiseks. Võib aru saada, et Tallinn soovib maksta teotusi vaid neile, kes on juba näidanud oma soovi linnaga seotud olla ja linna arengusse omalt poolt panustada. Selline eesmärk on põhiseadusega kooskõlas. Kohalikul omavalitsusel ei ole kohustusi isiku vastu, kellel ei ole seost selle kohaliku omavalitsusega.⁴

¹ Määruse § 15 lg 1 järgi määratakse esmakordselt kooli mineva lapse toetus lapse vanemale, eestkostjale või hooldajale tingimusel, et 1) vähemalt üks lapse vanematest on rahvastikuregistri andmetel elanud Tallinnas vähemalt aasta vahetult enne lapse kooliminekut, 2) laps on rahvastikuregistri andmetel Tallinna linna elanik ja elab rahvastikuregistri andmetel toetuse taotlejaga ühel aadressil ning 3) laps on arvatud Tallinna kooli õpilaste nimekirja.

² RKPJKo 8.03.2011. a, nr [3-4-1-11-10](#), p 62

³ Samas.

⁴ Samas

Oluliseks kohaliku omavalitsuse eelarve tuluallikaks on vallale või linnale laekuv füüsilise isiku tulumaksu osa⁵. Kuigi kohalik omavalitsus ei osuta teenuseid otseselt vastutasuna isikute panuse, sh tulumaksu laekumise eest, saab pidada õigustatuks, et kohaliku omavalitsuse ja isiku suhe on siiski vastastikune.⁶

Vähemalt aastases elukoha registreerimise nõudes võib näha ka soovi hoiduda toetuse maksmisest neile, kes registreerivad end Tallinna elanikuks üksnes hüve saamise eesmärgil. On teada, et elanikuks registreeritakse nt Tallinnas soovitud koolikoha saamiseks, ehkki pere Tallinnas ei ela.⁷ Tallinnale ei saa ette heita, et soovitakse vältida rahvastikuregistri andmetega manipuleerimist. Vähem kui aasta enne lapse kooliminekut Tallinnas elanud pere õigusi ei saa toetusest ilmajäämine väga tugevalt rikkuda, kuivõrd toetuse maksmisel ei lähtuta isiku majanduslikust seisust. Tegu on nõ boonusega, mida linn maksab teatud tingimuste täitmisel ja teatud eesmärgi saavutamiseks vabatahtlikult.

Kui perel on majanduslikult keeruline olukord, siis on võimalik taotleda pere sissetulekust sõltuvaid toetusi. Tallinna määruses on sissetulekust sõltuvad toetused sätestatud 2. peatükis. Olemas on ka riiklikke pere majanduslikust seisust sõltuvaid toetusi (nt toimetulekutoetus, vajaduspõhine peretoetus).

Kokkuvõttes ei saa öelda, et määruse § 15 lg 1 p-s 1 sätestatud elukoha registreeringu pikkuse nõue rikuks üldist võrdsuspõhiõigust.

Loodan, et neist selgitustest on Teile abi.

Ilusaid jõule soovides

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Tallinna Linnavalitsus (avaldaja andmeid avalikustamata)

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee

⁵ [Tulumaksuseaduse](#) § 5 lg 1 p 1 järgi laekub residendist füüsilise isiku maksustatavast tulust, arvestamata tulumaksuseaduse 4. peatükis sätestatud mahaarvamisi, maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele 11,60%. Lg 2 järgi loetakse residendist füüsilise isiku elukohaks kalendriaastal sama kalendriaasta 1. jaanuari seisuga Maksu- ja Tolliameti peetavasse maksukohustuslaste registrisse kantud elukoht.

⁶ RKPJKo 8.03.2011. a, nr [3-4-1-11-10](#), p 64

⁷ Vt nt [seletuskiri](#) põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse eelnõu (412 SE) teise lugemise jätkamise juurde.